Med detta nummer följer en af Red. utgifven bilaga.

HELSOVÄNNEN

Årg. 6. 1891. **Annonsbilaga.** N:r 16. 15 Aug.

Annonspris: 30 öre för finstilsrad (utl. annonser 40 öre).

Ronneby
Helsobrunnar och Bad.

God tillgång på bostäder, reducerade priser. Fullständiga prospekt gratis och franco genom

Brunnskontoret.

(66) (G. 20010.)

I bokhandeln har utkommit på *N. P. Pehrssons förlag i Göteborg:*

OM HAFSKUREN
eller
THOLASSOTHERAPIEN
af D:r **C. Forssenius.**

Tredje omarbetade upplagan. Pris inbunden 2 kr. 50 öre. (68)

Mannens Slägtlif

i ny upplaga är utkommen på Helsovännens förlag. — **Pris:** 1 kr. 60 öre; för **prenumerantsamlare** 1 kr. 25 öre, då minst 4 ex. på en gång rekvireras; d. v. s. då 5 kr. insändas, expedieras 4 ex. Större rekvisitioner expedieras pr järnväg, **enskilda exemplar** under korsband enligt till expeditionen insänd adress. — Vid försändelser till **Finland** eller **andra främmande** länder tillkommer 25 öre i postporto för hvarje exemplar. (För 5 finska mark eller 1 amer. dollars erhållas 2 ex.) Vid försändelser **inom landet** mot postförskott tillkommer 25 öre i postförskottsafgift. **Likvid** insändes kontant eller genom postanvisning till **Expeditionen af Helsovännen, Stockholm.** (59)

(H. O.)

Öfverfeta

Medicinska Tvålar

efter plan från och under ständig läkarekontroll
af Herr **Dr. med. J. Eichhoff,**
öfverläkare för den dermatologiska och syfilidologiska afdelningen vid Stads-sjukhuset i Elberfeld.

såsom:

Serien I.

öfverfet Resorcin-Salicyl-tvål — parasitärt Eczem, Sæborrhe i hufvudet —

öfverfet Resorcin-Salicyl-svafvel-tvål — parasitärt Eczem, Acne vulgaris, Acne rosacea —

öfverfet Resorcin-Salicyl-svafvel-tjär-tvål — Psoriasis vulgaris —

öfverfet Chinin-tvål — lätta mykoser, företrädesvis Pityriasis versicolor —

öfverfet Jodoform-tvål — kroniska ulcerationer, veneriska bölder etc. och såsom massagemedel vid mindre tumör- och exsudatbildningar —

öfverfet Hydroxylamin-tvål — Lupus, Psoriasis, Herpes tonsurans och Sykosis parasitaria —

öfverfet Creolin-tvål — Scabies, Impetigo contagiosa, Intertrigo, s. k. »Wolf» —

öfverfet Ergotin-tvål — Rosacea, Angiectasier, mindre Varicer och såsom massagemedel vid migrän —

öfverfet Jod-tvål (lätt att upplösa) — mindre tumörbildningar, luetiska Ulcera, Lupus, Eczema parasitarium, Sykosis, Mykoser —

öfverfet Salicyl-Creosot-tvål — Lupus —

Serien II.

öfverfet Menthol-tvål — Pruritus universalis et localis (genitalis, analis) —

öfverfet Salol-tvål — parasitärt Eczem, Psoriasis, Eczema marginatum, Mykoser —

öfverfet Aristol-tvål — Psoriasis, Ulcus cruris, Dermatomykoser, gummös Syfilis, exulcererad Lupus —

öfverfet Svafvel-Kamfer-Perubalsam-tvål — Acne vulgaris. Seborrhoea faciei et corporis —

öfverfet Salicyl-Ichthyol-tvål — Acne vulgaris, Acne rosacea, Eczem och till massage vid led- och muskel-reumatism —

öfverfet Thymol-tvål — *Barntvål* till dagligt bruk såsom hygieniskt ren tvål —

öfverfet Resorcin-tvål — seborrhoiska affektioner, parasitärt Eczem, Erysipel —

öfverfet Ichtyol-tjär-tvål — Dermatomykoser, Psoriasis, Eczema chronicum palmæ et plantæ,

öfverfet Menthol-Eukalyptol-tvål — Urticaria, Prurigo, till massage vid migrän och såsom desinfektionstvål för läkare och den infecerade sjukes slägtingar och den sjuke sjelf —

öfverfet Salicylsyre-tvål,

öfverfet Salicylsyre-svafvel-tvål,

öfverfet Salicyl-svafvel-tjär-tvål — med samma indikationer som de 3 förstnämnda —

öfverfet Sublimat-tvål, $^1/_2$—1 %, såsom desinfektionstvål —

öfverfet Benzoe-tvål — *hygienisk toalett-tvål,* Intertrigo, Hufvudfjäll,

öfverfet Grannaalolje-tvål, till massage vid reumatiska affektioner, vid parasitära dermatoser och såsom desinfektionstvål för läkare, patienter och deras slägtingar —

öfverfet Thiol-tvål — 5 o. 10 % — parasitärt Eczem, Mykoser, Acne vulgaris, Acne rosacea.

(Se »Dermatologiska studier» II delen, 1:a häftet 1890 liksom »Volkmann'sche Sammlung klinischer Vorträge, Ny följd», 4:e häftet 1890.

Fabriceras blott i Ångtvål-Fabriken

Ferd. Mülhens, Glockengasse N:o 4711 i Köln a. Rh.

Den beständiga farmaceutiska kontrollen utöfvas af Herr Apotekaren J. Braschoss i Köln.

Obs. Man akte på, att hvarje tvål har **hr d:r Eichoffs** namnteckning, hvarvid denne öfvertager ansvaret för tvålens vetenskapligt korrekta sammansättning — Felaktiga fabrikat kunna vara mera till skada än nytta.

(10)

HELSOVÄNNEN

TIDSKRIFT FÖR

ALLMÄN OCH ENSKILD HELSOVÅRD.

Årg. 6. 1891. | UTGIFVARE D:r E. W. WRETLIND. | N:r 16. 15 Aug.

Pris i Skandinavien: 2 kr. 50 öre för helt, 1 kr. 50 öre för halft år.

Innehåll: Sjukliga rubbningar i vår huds utseende och förrättningar (Forts.) — Det späda barnets kläder. — Bokanmälan: Om hafskurer af C. Forssenius; Människokroppens byggnad, förrättningar och vård af And. Lindén. — Smärre meddelanden: Sjukligheten i riket under juli månad; Skodonen såsom orsak till vandrande njure; Snörlifvets verkan på andningen; Koksalt och bakterier; Hjärtats mekaniska arbete; Dömd för kvacksalfveri. — Breflåda. — Annonser. — *Bilaga: Kvinnans slägtlif, 8:de häftet.*

Sjukliga rubbningar i vår huds utseende och förrättningar.

(Forts. från sid. 215).

Pormaskar (komedoner) och *finnar* (acne) kallas en genom tilltäppning af talgkörtlarnes mynningar uppkommen förstoring eller inflammation af dessa körtlar. *Pormaskarne* äro nålstyng- till knappnålshufvud-stora, bruna eller svarta punkter i huden, hvilka hafva sin plats i ansigtet, företrädesvis i pannan eller å näsan, stundom äfven på hakan. De motsvara talgkörtlarnes mynningar och utgöra den fria, möjligen genom dam mörkfärgade ändan af den talgpropp, som uppfyller körteln; sannolikt är dock, att endast ljusets inverkan är nog att gifva en mörk färg åt den med epidermisfjäll blandade hudtalgen. Då talgkörtelns väggar från sidorna sammantryckas, så utpressas såsom en liten korf den samlade hudtalgen, hvilken med sin mörka ända liknar en mask med svart hufvud, hvaraf åkommans namn. Stundom finnes också verkligen i körtlarne en mikroskopisk, aflång parasit (Acarus folliculorum), som är beslägtad med skabbdjuret (Acarus scabiei).

Pormaskarne uppstå därigenom, att körtlarnes mynningar af smuts eller hudtalg tilltäppas, på grund hvaraf körteln utspännes. Stundom torde ock det närmast körteln sittande håret vid sin utväxt genom retning framkalla en inflammation i körteln. Sålunda förklaras pormaskarnes uppkomst hos personer med talgrik hud samt vid pubertets-tiden, då hårväxten ökas.

Pormaskarne bortskaffas på mekanisk väg genom talgproppens urklämning. Detta kan ske med fingrarne eller fingernaglarne eller med tillhjälp af en urnyckel, hvars mynning sättes lodrätt midt öfver körtelns mynning. Man kan äfven genom andra mekaniskt verkande medel, såsom t. ex. sandtvål, aflägsna pormaskarne. Samtidigt måste den stegrade afsöndringen af hudtalg bekämpas genom de förut angifna medlen: såpa, alkalier och sprithaltiga ämnen. Att söka dölja pormaskarne genom hudens inpudrande är icke lämpligt, enär pudret, genom att det tilltäpper körtelmynningarne, just kan befrämja pormaskarnes bildning.

Pormaskarne, ehuru oskyldiga i och för sig, äro dock betänkliga just därföre att de kunna grundlägga uppkomsten af *finnar* (acne). Dessa äro sjukligt förändrade talgkörtlar, i det att dessa blifvit icke blott tilltäppta utan äfven svälda och inflammerade, så att de kunna uppnå storleken af en ärta eller mera. Framskjutande och röda misspryda de i hög grad; men icke nog därmed, smärtsamma för vidröring medföra de äfven plåga. Ofta nog öfvergå finnarnes inre genom smältning i var, som genom ett instick kan tömmas utåt. Hvarom icke, närmar sig varbildningen snart till ytan och blir synlig genom öfverhuden såsom en gul fläck på den omgifvande mörkröda grunden. Om varet då ej uttömmes, så intorkar det till en skorpa; ansvällningen minskas, skorpan faller af, den uppkomna hudlösheten beklädes med ny öfverhud och sålunda blir finnen i fråga af naturen botad med efterlemnande af ett obetydligt ärr. Men nya framkomma i de bortdödas ställe och sålunda påträffar man vanligen en hel härskara af finnar på samma person stadda i alla möjliga grader af utveckling invid hvarandra; ja däremellan äfven s. k. *hudgrus* (milium), d. v. s. mycket små vattenklara blåsor, hvilka uppstå af mycket ytligt belägna körtlar, hvars utförsgångar äro tilltäppta. I svårare fall sammanflyta flera finnar med hvarann till större upphöjda plättar. I de svåraste fallen visar sig huden betäckt med ärr, varhärdar och knottrer, mellan hvilka synas pormaskar och hudgrus. Då de friska kvarvarande talgkörtlarne stegras i sitt arbete, får huden samtidigt ett flottigt utseende. Det ena med det andra gifver den af “finnar“ angripne ett särdeles frånstötande utseende*.

Finnarne framträda vanligen mest i ansigtet, men kunna dock förekomma i mängd äfven å bröstet samt på ryggen. De finnas aldrig hos barn, och framträda mest hos ynglingar vid åldern omkring 20 år; det ena utbrottet kommer då efter det andra, men efter några års tid utslocknar vanligen anlaget till sjukdomen; endast i sällsynta

* Vårt svenska namn å denna hudsjukdom är säkerligen taget efter vårt grannfolk, som i forntiden tillskrefs en särskild förmåga att skaffa olycka öfver personer, som voro dem misshagliga. Jämför namnet finnskott för den åkomma, som äfven kallas ryggskott.

fall kan det fortgå genom årtionden. Sjukdomen kan framkallas äfven genom sådan vanvård af huden, hvarigenom hudporerna tilltäppas, t. ex. då den betäckes med rå tjära eller paraffin (s. k. tjärfinnar). Vissa invärtes tagna läkemedel (brom- och jodsalter) framkalla äfven sjukdomen (s. k. brom- och jod-finnar). Stundom medför allmänt nedsatta krafter ett anlag för finn-utslag (tvinsots-finnar).

Under namnet *skäggfinnar* (Sykosis) förstås den speciela form af finnar, som uppträder hos män omkring skäggrötterna. De äro af samma natur som andra finnar, men öfvergå i regel till varbildning och äro ganska envisa och svårbotliga, synnerligen om svampbildning samtidigt förekommer i skäggrötterna (Sykosis parasitaria).

Finnar äro ingalunda en obotlig åkomma, men tydligt är, att vid särskildt anlag för dem behandlingen måste vara ihärdig och ofta återupprepas. Den måste äfven lämpas efter sjukdomens olika grader. De stora i varbildning öfvergående finnarne kräfva kirurgisk behandling af hvar finne särskildt, ty för varet måste väg öppnas, hvarefter man genom fördelande plåster (gummiplåster, tvålplåster, merkurialplåster) söker fördrifva svullnaden. Vi hålla oss därföre här egentligen till de lindrigare formerna. Hufvudvigten ligger då på att hindra uppkomsten och kvarblifvandet af de pormaskar, som lägga grund till finnarne. Medlen härtill äro i lindriga fall de ofvan redan angifna. I svårare fall äro sedan gammalt svafvelblandningar bepröfvade såsom ett godt medel att befordra afstötning af öfverhuden, hvarigenom körtelmynningarne öppnas och frigöras. Utfäldt svafvel begagnas antingen i salfvor eller mixturer. Det kan blandas med såpa eller andra hudrenande och hudstärkande medel såsom naftol, kalkvatten, bittermandelvatten o. s. v. En sådan salfva är *Lassars pasta*, som består af:

Naftol	10 gm,
Utfäldt svafvel	50 gm,
Vaselin	25 gm och
Grön såpa	25 gm.

Salfvan strykes på den angripna huden på aftonen och får kvarsitta en half eller hel timme, hvarefter den aftorkas med en mjuk lapp; stärkelse eller mjöl strös därefter på öfver natten, hvarefter på morgonen alltsammans väl borttvättas med varmt såpvatten. Under dagen begagnas zinksalfva eller dylikt lindrigare medel i tunnt lager för att motverka retningen i huden. Efter några dagar angripes dock gemenligen huden starkt och fjällar af. Behandlingen får då afbrytas och huden skyddas med lanolin, cold-cream eller dylika oskyldiga medel. En lindrigare svafvelkur är att göra en blandning sålunda:

Utfäldt svafvel	10 gm,
Bittermandelvatten	10 gm och
Kalkvatten	50 gm.

Ur denna blandning (mixtur) tages bottensatsen och strykes tunnt på den sjuka huden vid sängdags; den får kvarsitta till morgonen och aftvättas då med varmt såpvatten, hvarefter huden ingnides med vaselin, glycerin eller annat fett. På senaste tid har det nya medlet

Ichtyol vunnit förtroende i stället för svaflet. En salfva af Ichtyol 2 gm och Lanolin 20 gm förtjenar att pröfvas. Den användes på samma sätt som svafvelblandningen.

I mån af hudens retlighet måste kuren då och då afbrytas, på det att man icke må framkalla en besvärlig och farlig hudinflammation. Sedan de förhanden varande finnarne bekämpats, ligger det naturligtvis vigt uppå att genom hudens sorgfälliga renhållning medelst tvättning med såpa eller tvålsprit förhindra ny stockning af hudtalg i körtlarne. Tvålsprit beredes genom att upplösa 10 gm mandel- eller sodatvål i 100 gm sprit.

Invärtes medel, vare sig laxermedel eller s. k. blodrenande medel, åtnjuta nu mera icke hudläkarnes förtroende vid behandling af finnar. Men om patienten lider af bleksot, skrofler, mag- eller tarmkatarr, böra naturligtvis dessa sjukdomar få sin särskilda behandling.

Vid *skäggfinnars behandling* är det af vigt, att skäggstråna vid och i de uppkomna finnarne bortskaffas genom utryckning, på det att hårrötterna må öppnas för det samlade varet. Därefter behandlas den sjuka huden med en efter omständigheterna mer eller mindre retande eller blott skyddande salfva. Hebras diachylon-salfva gör ofta här god nytta till att upplösa och lossa de sjuka partierna i huden. Misstänker man hudsvampar eller andra parasiter, äro kvicksilfversalfvor (t. ex. 1 gm hvitt precipitat till 10 gm benzoe-fett eller glycerinsalfva) att tillstyrka. Salfvorna måste dock vara på både natt och dag. En gång i dygnet sker emellertid rentvättning med grönsåpa.

Såsom af föregående framgår, behöfves vid finnars behandling ofta nog en erfaren hudläkares råd. Men därjämte behöfves också förstånd samt uthållighet af den sjuke själf i hudens skötsel, ifall målet skall vinnas.

* * *

Likasom talgkörtlarne kunna också *svettkörtlarne* vara sjukligt förändrade i sin verksamhet, och detta såväl i förminskad som i förökad grad. Förminskad svettafsöndring beror nästan alltid på andra hudsjukdomar, som föregått eller ännu bestå. Stundom kan den dock bero äfven på inre sjukdomar t. ex. sockersjuka. I dessa fall gäller det sålunda att upptäcka och behandla själfva grundlidandet. Den torrhet och sprödhet i huden, som af brist på svett alstras, motverkas genom fettingnidningar, såsom ofvan är angifvet vid brist på hudtalg.

En sjukligt ökad svettafsöndring (profus svett, hyperidrosis) kan omfatta antingen blott vissa hudpartier d. v. s. vara lokal, eller också angå hela kroppen, vara universel. Den förra förekommer oftast å händer, fötter, vissa delar af ansigtet, i axelhålorna eller kring stolmynningen. Denna sjukliga hudverksamhet är icke till sin närmaste orsak utredd; ej heller är det bevisadt, att svetten därvid har någon sjukligt ändrad beskaffenhet. Men då öfverhuden därigenom i viss mån upplöses och sönderdelas, uppstår däraf en mer eller mindre obehaglig och skarp lukt, synnerligen då icke den största renlighet samtidigt iakttages. Då denna hudlöshet sträcker sig till större par-

tier, blottas läderhuden och verkliga sårnader komma till stånd. Detta är i synnerhet fallet vid hudveck, där olika hudpartier gnida mot hvarann.

Den profusa svetten kräfver i första hand en stor och ihärdig renlighet genom tvättningar. För att uppsuga svetten begagnas med fördel vissa strö-pulver. Ett sådant (soldaters fotpulver) består af

Salicylsyra	1 gm,
Stärkelse	3 gm,
Talk	30 gm.

Både fötter och tår ingnidas härmed, hvarjämte pulvret också strös i strumporna. I svårare fall begagnas äfven Vinstenssyra, som dock gör sveda å hudlösa partier. På ställen, där hud gnider mot hud, bör renad bomull, beströdd med detta pulver eller enkelt puder*, skjutas in i hudvecket för att uppsamla den bildade svetten.

För att stärka huden och de slappa svettkörtlarne, hvilket i synnerhet för händerna och ansigtet är af vigt, begagnas tvättningar med vinättika, kognak, sprit eller naftol löst i sprit (5 delar på 100). Hjälpa icke dessa lindrigare medel, så ingnides huden med Hebras diachylon-salfva, som genom lämpliga förband kvarhålles under flera dagar eller ett par veckor, hvarefter salfvan aftvättas. Härigenom vinnes ganska goda resultat. Vid de svåraste fallen af lokal profus svett kunna efter läkares råd äfven flera andra medel t. ex. karbolsyre- och sublimat-lösningar användas. Undertryckandet af lokal profus svett, vare sig det gäller fotsvett, handsvett eller annan svett, medför ingen fara för det allmänna helsotillståndet, såsom en folktro, stödd på oriktiga iakttagelser, ofta förmenar.

Benägenhet för allmän profus svettning tyder på en slapphet i huden, som har sin grund i inre sjukdomar. Såsom bekant svettas t. ex. lungsotssjuke synnerligen mycket. Icke sällan beror dock denna abnormitet på en förslappning endast i nervsystemet. Enhvar vet, att sinnesrörelser (ängslan, förlägenhet) m. m. lätt orsaka ett »svettbad» hos äfven de friskaste personer. Häremot måste då en för nerverna stärkande behandling användas; härvid göra vattenkurer och klimatkurer den bästa nyttan. Invärtes medicin (atropin, agaricin m. m.) har i regel en blott tillfällig verkan. Sjukdomen är mycket svårbotlig och tålamodspröfvande.

För egendomlighetens skull må nämnas, att man någon gång iakttagit den abnormiteten, som kallas »färgad svett». Sådan färgad svett kan visa sig ljusröd eller blåaktig. Denna sjuklighet antages bero på närvaron af vissa bakterie-arter. Företeelsen är ganska sällsynt. (Forts.)

---

* Puder eller s. k. hvitt smink består i regel till största delen af hvetestärkelse, krit- och talkpulver, någon gång med tillsats af zink- eller wismut-oxid samt något doftande ämne såsom ros- eller lavendelolja.

Det späda barnets kläder.

Redan i årgången 1887 meddelade Helsovännen de af Drägtreformföreningen härstädes faststälda principerna för kvinnodrägten och hygienisk skoldrägt för flickor, hvilken senare förtydligades med figurer (se 1887 sid. 114 o. 183—186). Nämnda förening har i år utgifvit ett nytt cirkulär med text och figurer till kvinnodrägt, skoldrägt, drägt att bäras under hafvandeskapet och det späda barnets kläder. För kvinnodrägten och skoldrägten äro principerna och modellerna i det närmaste lika, ehuru det yttre snittet är något olika. Vi meddela därföre nu här endast modellerna och texten till det späda barnets kläder*. De beskrifvas sålunda:

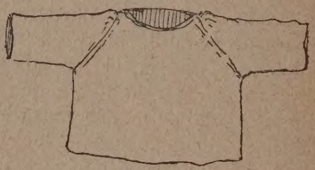

Fig. 31.

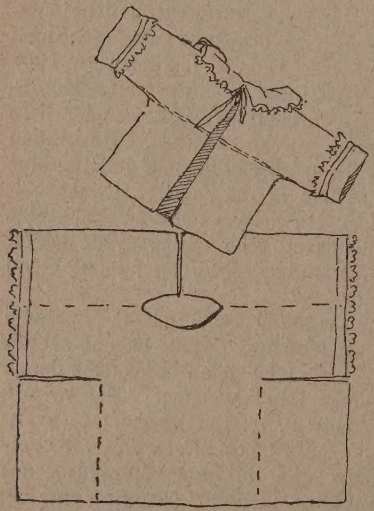

Fig. 30.

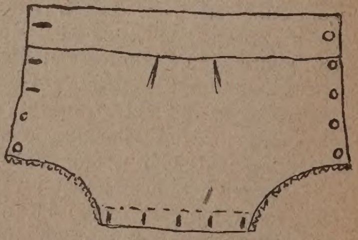

Fig. 32.

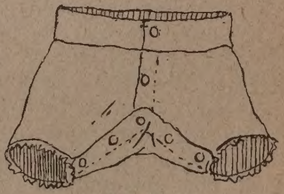

Fig. 33.

Drägtreformföreningen anser, att följande principer böra ligga till grund för det späda barnets beklädnad. Kläderna skola vara så jämnt värmefördelande som möjligt, lemna kroppen obehindrad rörelsefrihet samt ej verka hopklämmande på bröstkorgen eller magens och ryggens muskler. Vidare böra dessa kläder vara så sydda, att de med lätthet kunna i ganska hög grad utsläppas, så att barnet kan begagna dem hela det första lefnadsåret. Slutligen böra de vara lätta att hålla rena. Den uppsättning af modeller, som Drägtreformföreningen anbefaller är följande:

* I bilagan skola vi snart meddela modellerna till drägten att bäras under hafvandeskapet.

1. *Skjorta* af det vanliga slaget, öppen hela vägen bak och försedd med dragband i halslinningen (fig. 30).

2. *Tröja,* sydd af bomulls- eller yllegarn — materialet beroende på hvad slags tyg, som användes i här nedan omnämnda kjol — samt försedd med knappar, på hvilka byxorna fästas (fig. 31).

3. *Nafvelband,* förfärdigadt af fin, silkeblandad, krympfri flanell.* Det går $1^1/_2$ hvarf kring magen och fästes med band. — Fördelen af att använda nafvelband af ylle ligger däri, att sådana sitta bättre på än andra, att de äro synnerligen hållbara och att de ej kyla, när de blifvit våta.

4. *Blöja,* som lägges i tresnibb. Den nedre snibben vikes upp mellan benen; de två öfriga läggas i kors kring lifvet.

5. *Byxor* (fig. 32 och 33). Dessa kunna användas, ända tills barnet uppnått en ålder af 1 à $1^1/_2$ år.

6. *Kjol med lifstycke,* förfärdigad af flanell eller bomullstyg. Kjolen är öppen i ryggen, så att den, när barnet ligger, kan vikas åt

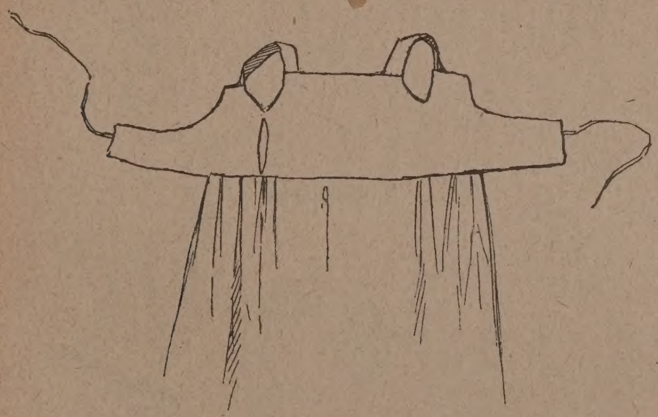

Fig. 34.

sidan, och så lång, att den, när barnet tages upp, kan tjänstgöra som filt (fig. 34).

7. *Klädning* af hvitt tyg; för underlättande af utsläppning och strykning är klädningen försedd med dragband kring hals och lif (fig. 35).

8. *Strumpor,* hvilka fasthållas på så sätt, att en bandögla i strumpans kant knäppes på nedersta byxknappen.

9. *Sockor,* antingen stickade af yllegarn eller sydda af sämskskinn (fig. 36). Detta senare material är mycket lätt att tvätta.

Dessa kläder användas om dagen, samt, med undantag af klädningen och sockorna, äfven om natten.

Fördelaktigt är, att barnet under de första månaderna alltid bäres och skötes på en bärkudde. Denna gifver barnets hufvud och rygg ett välbehöfligt stöd och förekommer, att barnet under denna tid ej bäres annat

---

* Finnes att köpa endast hos firman M. S. Kobbs söner, Stockholm.

än i liggande ställning. Kudden göres 55 cm. lång, 35 cm. bred och ungefär 2 cm. tjock samt rundas upptill. Den stoppas med tagel. Under varet lägges på hvardera sidan ett stycke oljeduk.

Fig. 35.

Fig. 36.

Koltkläderna.

Fig. 37.

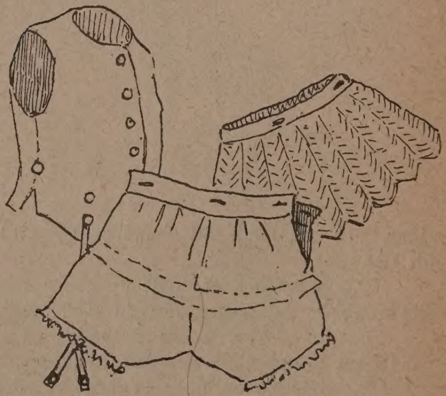

Fig. 38.

För barn mellan 1 och 3 år anbefaller Drägtreformföreningen följande modeller:

1. *Skjorta,* hög i halsen och med långa ärmar samt försedd med en broderad remsa, hvilken tjänstgör som krage (fig. 37).

2. *Lifstycke* af parkum eller fodrad flanell. Det knäppes framtill och är nedringadt öfver magen. För att det ej skall strama, är i

sidorna gjord en uppskärning, ungefär ett par tum lång (fig. 37 och 38). På lifstycket, midt framför hvardera benet, sättes ett band, hvari *strumpebandet* fastknytes. Detta består af ett bomullsband, som knytes i lifstycksbandet, och två skänklar af resårband, hvilka i kanten äro försedda med knappar och fästas i strumporna medels tvänne öglor, som sitta på inner- och yttersidan af strumpbenen (fig. 37).

Fig. 39.

Fig. 40.

Fig. 41.

3. *Byxor* (fig. 38), gjorda antingen af plyschfordrad piquet eller af tunnt bomullstyg. I förra fallet begagnas en af ullgarn stickad kjol, i det senare ett par stickade yllebyxor.

4. *Klädning*, hvars veck både i yttertyget och fodret, på såväl fram- som ryggstycket, äro så lagda, att de kunna med lätthet utsläppas (fig. 39).

5. *Skärp med väska* af saffian. I väskan förvaras barnets näsduk. Därigenom vinnes den fördelen, att man ej behöfver för barnets räkning göra bruk af andra personers näsdukar.

6. *Nattbyxor* (fig. 40 och 41). Dessa äro en kombination af nattskjorta och byxor. Genom frånvaro af rundt kring lifvet gående linning kunna de hvarken spänna eller strama kring midjan. Vidare äro de så beskaffade, att barnet, äfven om det sparkar af sig täcke och lakan, ej kommer att ligga bart; dessutom lemna de barnet full rörelsefrihet.

Fotbeklädnaden.

Skomodellerna äro gjorda med olika sko för högra och venstra foten, så att sulans form motsvarar fotens trampyta. Eftersom fotens inre kant är högre än den yttre, är ofvanlädret rymligare åt inre kanten. Klackarna äro breda och låga.

Strumpfoten är gjord efter samma princip. Dess inre kant är rak, och den yttre sluttar framåt och inåt efter tårnas yttre. främre kontur*.

Bokanmälan.

Om hafskurer eller thalassoterapien *af d:r C. Forssenius. — 3:dje omarbetade upplagan. — Göteborg, N. P. Pehrsons förlag 1891. — 171 sid. 8:o.*

Den andra upplagan af detta arbete utkom 1872. Förf. har — säger han i ett förord — väntat på, att »någon med större förmåga skulle utgifva ett fullständigare och bättre arbete om denna vigtiga kurmetod»; men han har väntat förgäfves. Emellertid är detta nu ater utgifna arbete af den erfarna badläkaren ganska fullständigt och ger till fullo hvad den bildade allmänhet, som besöker våra hafsbad, kan behöfva veta om kuren. Och för denna allmänhet synes arbetet närmast vara skrifvet, om än detsamma äfven för läkare, som icke praktiserat såsom badläkare, kan gifva ganska goda fingervisningar. — I denna upplaga äro åtskilliga tillägg gjorda i de första kapitlen, hvarjämte kapitlet om lungsot blifvit ganska väsentligt omarbetadt. — Af bokens slutord synes framgå, att förf. numera icke så mycket som förr håller på *invärtes* bruk af kolsyradt hafsvatten, sedan vi fått *goda* fabriker för billig tillverkning af alla slags artificiela vatten.

Det föreliggande arbetet är också ett vackert bevis på den nu 76-årige författarens fortfarande både själskrafter, vetenskapliga intresse och varma nitälskan för en sjukdomsbehandling. som i sina nuvarande former ur flera synpunkter kan hos oss sägas vara nationel.

Människokroppens byggnad, förrättningar och vård. *Lärobok i helsolära utarbetad af And. Lindén. — Stockholm, Norstedt & Söners förlag, 1891. — 48 sid. liten 8:o. Pris kartonnerad 45 öre.*

---

* I fröken *Josephina Ohlssons modeaffär Blasieholmstorg 14, Stockholm,* säljas à 30 öre stycket mönster till Drägtreformföreningens alla modeller. Beställningar utföras väl, skyndsamt och till moderata priser.

Denna lärobok är afsedd för våra skolor, eftersom enligt regel i dessa icke läses om människan mera än som innehålles i läroböckerna i allmän naturkunnighet. Och gärna må väl medgifvas, att ämnet där är bra knapphändigt behandladt, särskildt med afseende på helsoläran. Förf. har därför framlagt denna korta, populära och billiga lärobok. Erkännas måste ock, att han i den samma förmått att inrymma rätt mycket, ja det för en hvar vigtigaste rörande vår kropps anatomi och fysiologi, hvarjämte rätt många kapitel af helsoläran äfven blifvit på ett praktiskt och lättfattligt, ehuru naturligtvis högst kortfattadt sätt berörda, såsom t. ex. vid huden läran om bad och beklädnad, vid magsäcken läran om näringsämnena, som förtydligas med en god färglagd skematisk framställning om deras sammansättning, vid andningsverktygen om friska luftens betydelse, svimnings och kväfnings behandling m. m. — Vid nervsystemet, bokens sista kapitel, beröres — likasom ock vid kapitlet om matsmältningen — på ett förtjenstfullt sätt spritdryckernas förderfliga verkningar. I det sista kapitlet hade ock bort framhållas den stora faran för nervsystemet genom öfveransträngande arbete, nattvak, sorger, lidelser och hemlig synd — sjukdomsorsaker, hvilka i vår tid äro af stor betydelse. Denna brist kan i en kommande ny upplaga lätt afhjälpas.

Vi tillönska den lilla läroboken, som enligt förordet är granskad af professor Tigerstedt, all framgång till att sprida bland vår ungdom kunskap i det för en hvar mest närliggande, men i skolundervisningen dock hittills så alltför mycket försummade ämnet. För våra elementarskolors *högre* klasser och för seminarierna önska vi dock få snart en större god lärobok, enär — enligt vår mening — en sådan ännu saknas i vår bokmarknad.

Smärre meddelanden.

Sjukligheten i riket under juli månad har — enligt 86 till Eira insända rapporter — om 7,891 sjukdomsfall varit minskad. Mest gängse sjukdomar visa följande antal sjukdomsfall. Messling 514, skarlakansfeber 214 fall å 30 orter, difteri 120 fall å 22 orter, rödsot 73 fall däraf 72 i Sveas distrikt, nervfeber 88 å 33 orter, kikhosta 264, ros 77, frossa 30, akut reumatism 264, halsfluss 672, akut magkatarr och gastrisk feber 569, akut tarminflammation och diarré 2,812, strup- och bröstkatarr 1,157, lung- och lungsäcksinflammation 343, strypsjuka 7, barnsängsfeber 4, epid. cecadro spinalmeningit 4, inhemsk kolera 14 samt influensa 660 fall å 35 orter (epidemi i Sundsvall och trakten deromkring).

Skodonen såsom orsak till vandrande njurar. D:r F. v. Korangi undersökte, hvilket inflytande beklädnaden för kvinnor har i nämnda afseende. Genom mätningar på lefvande och försök på lik bevisade han, att de höga klackarne på skodonen förorsaka en förskjutning af kroppens tyngdpunkt. Hållningen förändras och de naturliga krökningarna blifva skarpare. Böjningen i länden skjuter starkare framåt, musklerna i veklifvet spännas och njuren tränges sålunda nedåt och framåt. Med denna skadliga inflytelse förenar sig klädernas tyngd, som kan stiga till 4 ½ kilogram, och verkan af snörlifvet, som — det ena med det andra — orsakar ett obehörigt tryck på njurarne.

Till detta ur en tysk tidskrift hemtade meddelande kunna vi lägga att liknande åsigter redan för 12 år sedan utvecklades i vår läkaretidskrift *Eira* af den ej långt därefter, mänskligt att döma, för tidigt aflidna svenska lasarettsläkaren Lidén, som matematiskt bevisade de höga klackarnes menliga följder med afseende på förskjutning af kroppens tyngdlinie samt förändring af bäckenets form och dess inelfvors läge.

Snörlifvets verkan på andningen. Det är bekant, att våra civiliserade kvinnor andas in mest genom att höja bröstkorgen (bröst-andning), medan männen andas in mest genom att sänka mellangärdet (buk-andning). Man har därför trott detta vara en fysiologisk åtskilnad mellan könen af allmän giltighet. Så är dock icke förhållandet. Detta andningssätt kännetecknar endast de civiliserade kvinnorna. En kinesisk eller japanesisk kvinna däremot andas på samma kraftiga och normala sätt som en man. Om indianerna skrifver en engelsk forskare, som nyligen sysselsatt sig med detta ämne, bland annat följande: »Jag besökte en liten koloni af mexikanska indianer, där kvinnorna buro lösa, vida klädningar, intet snörlif och inga hårdt åtdragna band om lifvet, och jag fann här vid de undersökningar jag anstälde, att dessa lyckliga kvinnor andades på samma sätt som deras män». Flera djur har samma författare undersökt och funnit, att hanen och honan andas på samma sätt. Vilja den civiliserade världens kvinnor åtnjuta lyckan att andas verkligt skönt och fritt, böra de sålunda afstå från sina snörlif.

Koksalt och bakterier. Den tyske läkaren Freytag har undersökt, hvilken inverkan starka lösningar af koksalt hafva på bakteriers lif. Han har därvid funnit, att tuberkelbaciller ännu efter 3 månader varit vid lif i saltadt kött och att mjältbrandssporer t. o. m. efter ett halft år bibehållit förmågan att öfverföra sjukdomen. Det är sålunda genom dessa undersökningar bevisadt, att saltning af kött efter perlsigtiga djur ingalunda skyddar mot faran att genom förtärandet däraf blifva smittad med tuberkelsjukdom.

Hjärtats mekaniska arbete. Hvilken utomordentlig mängd mekaniskt arbete det lilla, oansenliga ting, som vi kalla hjärta, utför, därom kunna vi få en tämligen tydlig föreställning, om vi studera de beräkningar, hvilka den franske vetenskapsmannen H. de Parville gjort häröfver.

I mekaniken räknar man såsom bekant med kilogrammeter, med hvilket uttryck man betecknar det arbete eller den kraft, som åtgår för att på en sekund lyfta en vigt af ett kilogram en meter i höjden. Parville har beräknat hjärtats arbete under 24 timmar till 70,000 kilogrammeter, d. v. s. att den kraft, hjärtat under 24 timmar utvecklar, skulle förmå förflytta 70,000 kilogram 1 meter högt eller 1 kg 70,000 meter i höjden. För ett år gör detta 25,500,000 kilogrammeter. Hvilken otrolig arbetskraft utveckla ej då alla de hjärtan, som samtidigt klappa på jorden! Det af ett enda människohjärta under ett sjuttio—åttioårigt lif utförda arbetet skulle vara tillräkligt att förflytta ett helt järnbantåg från hafsytan upp till toppen af Mont Blanc.

Dömd för kvacksalfveri. Kronofogden Axel Lené hade å tjenstens vägnar vid Hallens häradsrätt yrkat att, som kvarnegaren Anders Wallström i Solna under tiden från och med den 6 till och med den 13 april 1887 äfvensom vid andra tillfällen inom Marby socken utöfvat kvacksalfveri och olaglig försäljning af medikament, Wallström, hvilken förut blifvit dömd till ansvar för kvacksalfveri, måtte fällas till ansvar för hvad han låtit komma sig till last. K. m:t har i likhet med underrätterna dömt Wallström att för obehörigt utöfvande af läkareverksamhet böta 12 kr. 50 öre, men befriat honom från ansvar för försäljning af medikament.

Breflåda.

278. **Maria R.** Hjärtfel höra icke till de sjukdomar, som gå i arf. De kunna således icke utgöra hinder för äktenskap. Äro de förenade med stor allmän svaghet, så blir detta en sak för sig, som försvårar bärandet af äktenskapets pligter för hustrun; synnerligen om hon måste taga verksam del i husets tyngre arbeten. (Edert bref hade blifvit förlagt för det sista numret.)

279. **A. O.** De bråck, som i breflådan omtalats, afse vanliga tarmbråck i ljumsken. — Men äfven vattenbråck och åderbråck kunna numera utan fara opereras till radikal bot.

280. **T. G.** Vid 70 års ålder blifva äfven små yttre åkommor envisa, synnerligen om krafterna nedsättas genom lunginflammation och influensa. Svullnaden i eder fot torde bäst behandlas med lindrig massage. Kan sådan icke fås, föreslå vi våt-värmande omslag under nätterna; på dagarne endast ifall Ni ligger. Ni synes böra intaga sängen till hufvudsaklig del, åtminstone icke företaga längre vägs gående på en gång.

De **bästa orglar,** solida, eleganta — i musiken oöfverträffade — hvilka i täflan med C. A. V. Lundholms och Skandinaviska fabrikens erhöllo **1:sta pris** vid utställningen i **Norrköping.**

Illustrerad priskurant gratis.

K. A. Anderssons Orgelfabrik,

(81) **Holländaregatan 11, Stockholm.**

---

till desinfektion af luftvägarne vid Snufva, Hosta, Halsfluss, Struphufvud- & Lungtuberkulos, Difteri och Katarrala sjukdomar.

Uti »Helsovännen» n:r 2 för 1890 läses under Läkareråd mot snufva:

»Till inandning genom näsan kan äfven begagnas apotekare *Litströms* i Falun **Inhalator,** som innehåller ett helsosamt och ofarligt antiseptiskt medel, hvilket vi sjelfva en tid pröfvat.»

Säljes i *Stockholm* hos C. F. Dufva, Drottninggatan 41, Louise Blomberg, Vesterlånggatan 39, Elin Edlund, Drottninggatan 63, Fru O. Stråle, Drottninggatan 6, J. Pettersons Cigarraffär, Stora Badstugatan 36 A, Adolf Fredriks, Allmänna och Södra Tidningskontoren I *landsorten* i flera Apotek, Parfymeri-, Ekiperings- och Cigarraffärer.

☞ Sändes franko mot kr. 1,10 i frimärken.

Apotekare Axel Litström, Falun.

Äkta **COLLODIN.**

Tillförlitligaste och af **Tusentals** personer *bepröfvadt* medel mot **liktornar, vårtor, hudhårdnad** och **nageltrång.**

Obs. alltid denna Inregistrerade etikett som garanti för varans äkthet.

Intyg: Undertecknade, som användt Herr Axel Litströms Collodin mot Liktornar och Kylknölar, ha funnit medlet fullt motsvara sitt ändamål, och kunna det derföre hos enhvar till det bästa rekommendera. Åmål den 3 Maj 1886.

J. G. Geijer. *A. Ljungberg,* Rådman.

Undertecknad, som varit besvärad af en mängd vårtor, har genom användandet af »Collodin» från Apotekaren Herr Axel Litström i Falun, blifvit från dem helt och hållet befriad; hvarföre jag omnämda medel hos enhvar till det bästa rekommenderar.

Motala & Nykyrke d. 27 Aug. 1886.

August Axén,
Handlande.

Obs.! Samma återförsäljare som Litströms Inhalator.

☞ Mot kr. 1,20 i frimärken franko inom hela Sverige.

(82) **Axel Litström,** Falun.

Sjukvårdsartiklar,

såsom **Bråckband, Sköljkannor, Sprutor, Maggördlar, Gummivaror, Gummibandager, Gummiväf, Vaxduk, Liggdynor** för sjukbäddar, **Diflask-nappar,** samt **Bandager mot snedrygg** och **sneda ben** m. m. förfärdigas af

C. Larsson,

Kirurgisk instrumentmakare och Bandagist,

(17) **18 Vallgatan 18, Göteborg.**

Kolsyradt Karlstads Jernvatten,

från Brunnen N:r 3.

Prisbelönt på Verldsutställningen i Paris 1878.

Analyser äro utförda af Prof. Aug. Almén

åren 1875, 1876, 1877, 1878, 1879 och 1882.

Jernhalten år 1879 = $11,^{92}/_{100,000}$ Fe O. CO^2

„ „ 1882 = $12,^{50}/_{100,000}$ „ „ „

Expedieras året om uti flaskor om 400 gram, försedda med blå etikett och vidstående stämpel å kapseln, såväl ifrån brunnen, efter order ställda till undertecknad, som från Herrar Apotekare i Sverige.

Obs. Detta ursprungliga Karlstads-Jernvatten må icke förvexlas med ett annat i handeln numera förekommande **"Karlstads jernvatten (Kaisers brunn)"**, som har **gul** etikett och hvars jernhalt, enl. 1880 års analys, är endast $8,^{21}/_{100,000}$.

Karlstad i jan. 1891. *Alfr. Dahlgren.*

Karlstads Brunns- och Badinrättning

tillgodogör, med tidsenliga anordningar, Karlstads utmärkta Jernvatten till drickning och bad och hålles öppen för allmänheten ifrån den 15:de juni, så länge väderleken tillåter. Vidare upplysningar meddelas af undertecknad. Adr.: Karlstad.

Karlstad i jan. 1891. ***Alfr. Dahlgren.***

(14) Ingeniör.

Rent och källklart

vatten erhålles genom våra verldsbekanta

Vattenfiltrerapparater.

Illustrerade priskuranter på begäran hos

Kautschuks- & Guttaperkavaruaktiebolaget

KUNTZE & C:o,

(15) **Stockholm.**

Behandling af Asthma och Lungsot under vintern.

Såsom svar på flere gjorda förfrågningar får jag meddela, att jag från 15 nästa Oktober mottager personer lidande af ofvanskrifne sjukdomar till behandling. Mat och rum erhålles dels å ett litet hotel vid gården **Persberg** nära **Sköfde,** hvarest jag är boende under vintern, dels i staden Sköfde.

Mösseberg **Ranten** den 1 Augusti 1891.

(G. 20837) **Med. d:r O. TORSTENSSON.** (69)

Stockholm, Hemlandsvännens tryckeri, 1891.